

Kokkola Roosin tontti

Maaperäkairauksen valvonta 23. ja 24.5.2011

Terhi Tanska

Sisältö

Tutkimusten kulku.....	3
Kairaukset.....	7
Kairaus 1 (tunnus Roos 1)	7
Kairaus 2 (tunnus Roos 2)	8
Kairaus 3 (tunnus Roos 3)	9
Kairaus 4 (tunnus Roos 4)	10
Kairaus 5 (tunnus Roos 5)	11
Kairaus 6 (tunnus Roos 6)	12
Kairaus 7 (tunnus Roos 7)	13
Kairaus 8 (tunnus Roos 8B)	14
Kairaus 9 (tunnus Roos 9)	15
Kairaus 10 (tunnus Roos 10)	16
Kairaus 11 (tunnus Roos 11)	17
Kairaus 12 (tunnus Roos 12)	18
Kairaus 13A	20
Kairaus 13B (tunnus Roos 13)	21
Kairaus 14 (tunnus Roos 14)	22
Kaivo.....	23
Tulkintaa.....	24
Valokuvaluettelo	26

Tutkimusten kulku

Kokkolan K. H. Renlundin museon tontilla tehtiin 23. ja 24.5.2011 maaperäkairauksia alueella säilyneiden kulttuurikerrosten sijainnin ja laajuuden selvittämiseksi. Tontille on suunnitteilla museon lisärakennus näyttely-, varasto- ja toimistotiloineen. Tontti on ollut kaupunkialuetta Kokkolan perustamisesta (vuonna 1620) lähtien ja se on Kokkolan kaupunkiarkeologisessa inventoinnissa (Teemu Mökkönen 2000) luokiteltu luokkaan 1, eli alueeksi jolla on todennäköisesti säilynyt muinaismuistolain suojaamia koskemattomia kulttuurikerroksia.

Maaperäkairauksen suoritti Geologinen tutkimuslaitos, jonka puolesta paikalla olivat näytteenottajat Hannu Pelkonen ja Tauno Valli. Näytteet tulkitsi tontilla kesällä 2011 suoritettavien arkeologisten kaivausten apulaistutkija HuK Terhi Tanska. Näytteet otettiin telaketjuaustaisella monitoimikairalla 4,5 cm paksuisiin halkaistaviin teräsputkiin. Kairaukset keskitettiin tontin länsiosaan suunnitellun lisärakennuksen kohdalle, mutta kaksi näytettä otettiin myös tontin etelälaidan nurmialueelta (Ks. Kartta 1, sekä kaivausraportin yleiskartta) Tontin keskellä kulkevien sähkökaapeleiden ja viemärikanavien sekä eteläreunan puhelinkaapelin linjauksiin pyrittiin jättämään selvä turvaväli, noin 1-2 metriä.

Tontille tehtiin kaikkiaan 16 kairasta, mutta niistä vain 14 kohdalla kairaus onnistui (Ks. kartta 1). Kairaus ei toiminut kovin hyvin alueilla joissa oli suuria kiviä tai muita rakenteita, eikä kivikkoisia maakerroksia sisältäneillä alueilla: kivinen maa-aines valui herkästi näytteen nostovaiheessa ulos näyteputkesta ja aiheutti näytteenottovaiheessa muiden kerrosten maa-aineen pakkautumisen. Yli 4 cm paksuiset kivet saattoivat myös tukkia kairan jolloin näytteenottoaikkaa täytyi vaihtaa. Kuiva hiekka ja muuten irtonaiset maa-ainekset olivat myös haasteellisia, sillä ne saattoivat valua ulos näyteputkesta sitä nostettaessa, mikä hankaloittaa kerrosten tulkintaa. Ruohikkoalueilla pintamaa vaikutti lisäksi tiivistyvän huomattavasti kairattaessa.

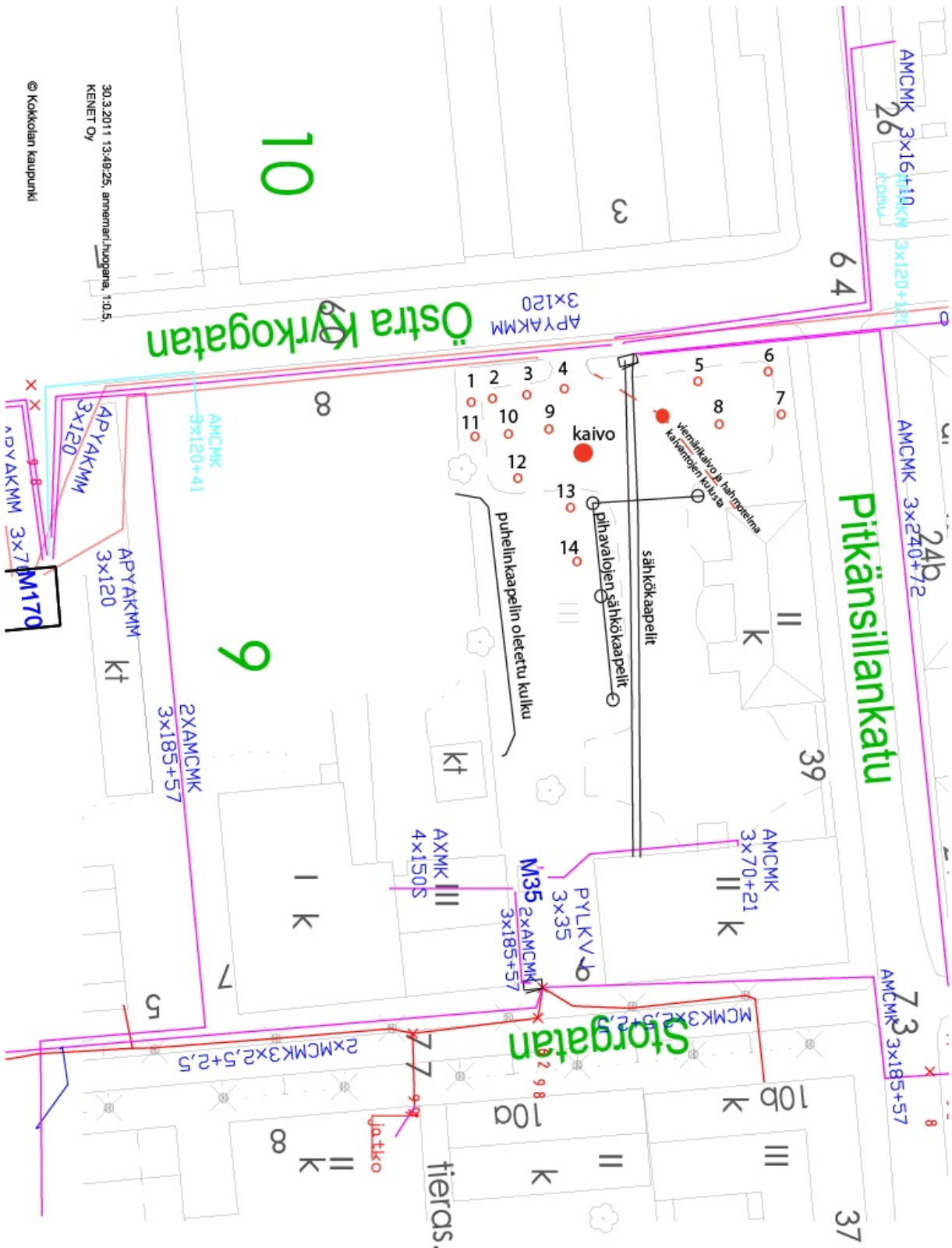
Kairaus suoritettiin edeten aina puoli metriä kerrallaan: ensimmäinen näyteväli sisältää siis maakerrokset maan pinnasta n. 50 cm syvyyteen asti, seuraava kerrokset jotka ovat maan pinnasta laskien syvyydellä 50-100 cm jne. Syvimmissä kairauskohdissa päästiin 3 m syvyyteen

pohjamoreeniin/-saveen. Näytteidenotto tiivistä maakerrokset siten, että 50 cm sisältänyt näyte oli maakerrosten laadusta riippuen keskimäärin 20-40 cm pitkä. **Tarkkoja korkeuksia kulttuurikerroksille ei siis voida antaa.** Lyhentämällä näytteenottopituutta esimerkiksi 20 tai 40 cm mittaiseksi, päästäisiin luultavasti tarkempiin korkeustuloksiin (Vrt. Kallio-Seppä 2010). Lyhyempi näytteenottopituus kuitenkin vie enemmän aikaa, joten 50 cm pituisten näytevälien katsottiin tässä tapauksessa olevan riittäviä, sillä kairauksen pääasiallinen merkitys oli kulttuurikerrosten säilyneisyyden ja laajuuden selvittämisessä, jotta arkeologiset tutkimukset voitiin keskittää parhaiten säilyneille alueille.

Kairauskohdat merkittiin paaluin paikkatiedon keruuta varten: paikkatiedot näytteidenottokohdista kerättiin jälkikäteen kaivausalueen avaamisen yhteydessä. Mittaukset teki Kokkolan kaupungin Tekninen palvelukeskus Kaupunkimittauspalvelut 31.5.2011. Näytteet valokuvattiin digitaalikameralla (lukuun ottamatta tyhjiä ja muuten ”epäinformatiivisia” näytteitä, kuten vain soraa sisältäneitä tai pintakerroksien näytteitä) ja niiden kerroksista kirjoitettiin sanallinen kuvailu. Tämän jälkeen näytteet tutkittiin mahdollisten löytöjen talteen ottamiseksi. Löytöjä ei muutamia luunkappaleita ja lasinsiruja lukuun ottamatta juuri ollut. Ne valokuvattiin mutta niitä ei otettu talteen koska niiden informaatioarvo oli niin pieni. Ensimmäisten näytteiden tulkinnassa on haparointia, koska menetelmän oppimiseen ja sujuvan tutkimusrytmin löytämiseen kului hiukan aikaa. Myös kivisiä maakerroksia sisältäneet näytteet vaikuttivat haastavilta tulkittavilta.

Kairausluettelossa olevat korkeudet tarkoittavat kerrosten laskennallista sijaintisyvyyttä maan pinnasta laskien. Luettelossa esitetyt mittakorkeudet ovat arvioita jotka perustuvat kerrosten paksuuteen näytteessä (ks. kenttämuistiinpanot). Kuten mainittua, näytteet tiivistyivät usein erittäin paljon ja kivinen maa häytti näytteidenottoa: noin 50 cm näytevälin näyte saattoi olla vain 20 cm pitkä. **Korkeusarvoja ei tule pitää absoluuttisina korkeuksina eivätkä ne kerro kerrosten todellista paksuutta!** Mikäli kerrosten absoluuttisista korkeuksista halutaan jatkossa tarkempaa tietoa, tulisi kairaus suorittaa vieläkin lyhyemmissä pätkissä ja jo kentällä dokumentoidessa mitata eri näytteiden maakerrokset tarkemmin suhteessa toisiinsa. Palokerrosten kohdalle on luettelossa merkitty tontille mahdollisesti ulottuneiden kaupunkipalojen (Ks. Mökkönen 2000, Liite 4.) vuosilukuja suuntaa-antavina ajoituksina. On

kuitenkin hyvä muistaa, että ”palokerrokset” voivat olla peräisin myös paikallisista paloista tai esimerkiksi jätekerroksista.

Kartta 1. Hahmotelma kairauskohdista. Tarkkoja mittaustuloksia ei tätä kirjoitettaessa vielä ollut saatavilla.

Kairaukset

Kairaus 1 (tunnus Roos 1)

Kairaus ensimmäisessä kohdassa (1A) pysähtyi terän hajoamisen vuoksi noin metrin syvyydessä vastaan tulleeseen kiveen. Tässä esitetään havainnot reiästä 1B, joka sijaitsee noin 50 cm 1A reiästä etelään. Myös paikkatieto koskee vain reikää 1B.

Kerroshavainnot:

1. **Pintakerros: soraa ja hiekkaa 0–30 cm**
2. **Purkukerros: tiilimurskaa, hiekkaa, hiiltä 30-70 cm**
3. **Tyhjä näyte, syynä irtonainen kivinen täytemaa? Näyteväli noin 100-200 cm**
4. **Puhdas hiekka noin 200-230 cm**
5. **Pohjamoreeni/-savi noin 230 cm –**

Kairauksen maks. syvyys n. 270 cm.

Löydöt: –

Muita tietoja: Kairaus 3 osassa, noin metrin pituisissa pätkissä. Tämän jälkeen siirryttiin näytteenotossa etenemään puoli metriä kerrallaan.

Tulkinta: Moderneja kerroksia ja purkujätekerroksia, pitkä pätkä ”tuntematonta”: täyttökerroksia?

Digikuvat: 8-12

Kuva 11. Kairaus 1. Näyte 1.

Kairaus 2 (tunnus Roos 2)

Kivisen maan takia näytteessä paljon tyhjää.

Kerroshavainnot:

- 1. Ruoho ja sora sekä harmaanruskea hiekka: pinta- ja pohjustuskerrokset 0–30 cm**
- 2. Palo-/purkukerros (vuoden 1860 palo? Ks. Kokkolan kaupunkiarkeologinen inventointi (Mökkönen 2000) Liite 4.): hiekkaa, kiviä 30-50 cm**
- 3. Harmaata hiekkaa ja kiviä: purkukerros? n. 50-65 cm**
- 4. Ruskeaa hiekkaa, tiiliä, kiviä, hiiltä: purkukerros? 65-100 cm**
- 5. Kiviä ja harmaata hiekkaa. Näyte lähes tyhjä: täyttökerros? Purkukerros?**
- 6. Puuta ja orgaanista ainesta, kulttuurikerros n. 20 cm paksu, syvyys n. 120?**
- 7. Hiekkaa 150-200?**
- 8. Pohjamoreeni/-savi 220-**

Kairauksen maks. syvyys n. 250 cm

Löydöt: –

Muita tietoja: Kairaus 5 osassa. Jälleen kivinen maa haittasi kairausta, ja välille 100-200 cm maan pinnasta jää paljon ”tyhjää”.

Tulkinta: Purku- ja täyttökerroksia. Säilynyt kulttuurikerros jossa puuta n. metrin päässä maan pinnasta?

Digikuvat: 13-18

Kairaus 3 (tunnus Roos 3)

Tiili- ja kivikerros häiritsi kairausta.

Kerroshavainnot:

- 1. Soraa ja vaaleaa hiekkaa 0-20 cm**
- 2. Sekoittunut kerros noin 20-40 cm**
- 3. Tiilensekainen kerros: purkukerros (tiilet häiritsivät kairausta) noin 40-100 cm**
- 4. Paksu musta palokerros jossa tiiltä ja savea (1860 tai 1742 palo?) n. 100-120 cm**
- 5. Hiekkakerros jossa orgaanista ainesta noin 150-215 cm**
- 6. Pohjamoreeni/-savi noin 215 cm**

Kairauksen maks. syvyys noin 250 cm

Löydöt: –

Muita tietoja: Kairaus 5 osassa.

Tulkinta: Päällä purkukerroksia, niiden alla paksu palokerros, paksuja hiekkakerroksia(täyttöjä?).

Digikuvat: 19-21

Kairaus 4 (tunnus Roos 4)

Kerroshavainnot:

- 1. Pinnassa löyhä hiekka n. 0-50 cm**
- 2. Näyteväli 50-100 cm epäonnistui**
- 3. Näyteväli 100-150 cm (valokuva 22): Ruskea hiekka noin metrin syvyydellä, sen alla noin 10 cm hiilensekaista hiekkaa jonka jälkeen alkaa kerrostunut vaalea hiekka ja sen alla kiviä ja hiekkaa: pohjamoreeni?**
- 4. Pohjamoreeni alkaa noin korkeudella 150 cm?**

Kairauksen maks. syvyys 200 cm.

Löydöt: –

Muita tietoja: Kairaus 4 osassa. Monta epäonnistunutta näyteväliä.

Tulkinta: Monia epäonnistuneita näytevälejä, kerrokset vaikuttavat sekoittuneilta.

Digikuvat: 22-23

Kairaus 5 (tunnus Roos 5)

Kerroshavainnot:

- 1. Sora noin 0-20 cm**
- 2. Hiekkaa n. 20-105 cm**
- 3. Ruskeaa hiekkaa ja kerrostuneita hiekkakerroksia 105-110 cm**
- 4. Hienoa hiekkaa 110-160 cm**
- 5. Pohjamoreeni/-savi n. 160 cm**

Kairauksen maks. syvyys 200 cm

Löydöt: –

Muita tietoja: Kairaus 4 osassa. Kerrokset tiivistyivät kairattaessa huomattavasti, eivätkä hiekkamaat tahtoneet pysyä kairausputkessa.

Tulkinta: Moderneja sekoittuneita kerroksia ja paksu löyhä täyttöhiekkakerros.

Digikuvat: 24-28

Kairaus 6 (tunnus Roos 6)

Kerroshavainnot:

- 1. Nurmi ja sen pohjustukset: 0-30 cm**
- 2. Ruskeaa hiekkaa ja kiviä, täyttö? n. 30-60 cm**
- 3. Tiiltä, hiiltä, hiekkaa, kiviä, purkukerros? n. 60-100 cm**
- 4. Liian kivinen maa kairattavaksi syvemmälle**

Kairauksen maks. syvyys n. 100 cm.

Löydöt: –

Muita tietoja: Kairaus 2 osassa.

Tulkinta: Moderneja sekoittuneita kerroksia. Purkukerroksen alla kivinen kerros jonka läpi ei päästy.

Digikuvat: 29-31

Kairaus 7 (tunnus Roos 7)

Kerroshavainnot:

- 1. Ruoho, multa ja pohjustuskerroksia: n. 0-40 cm (tiivistynyt näyte vain 20 cm paksuinen)**
- 2. Purkujäte: tiiltä ja kiveä, n. 40-60 cm**
- 3. Täyttö/tasoitekerroksia: Isorakeinen hiekkakerros ja ohut savikerros n. 60-80 cm**
- 4. Ruskea orgaanista ainesta sisältävä hiekkakerros n. 80 cm → näyte vain 10 cm paksu, ilmeisesti alla ollut tiilimurskaa ja kiviä sisältänyt kerros häiritsi näytteen ottoa**
- 5. Tiilimurskaa, kiviä – 155 cm**
- 6. Ruskea orgaanista ainesta ja hiekkaa sisältänyt kerros noin 155-180 cm? Kerroksesta kaksi luun palaa.**
- 7. Savensekaista hiekkaa, orgaanisen aineen ja hiekan rantuja noin 180-200 cm?**
- 8. Musta hiilirantu (palo vuodelta 1664?) 200-205 cm**
- 9. Savinen hiekkakerros 205-250 cm**
- 10. Pohjamoreeni/-savi 250- cm**

Kairauksen maks. syvyys noin 300 cm.

Löydöt: Luuta kerroksessa 6.

Muita tietoja: Kairaus 7 osassa.

Tulkinta: Purkukerroksia ja mahdollisia kulttuurikerroksia. Pohjamoreeni/-savi varsin syvällä.

Digikuvat: 32-40

Kairaus 8 (tunnus Roos 8B)

Ensimmäinen kairausreikä epäonnistui kivisen maan takia. Siirrettiin paikkaa (8B)

Kerroshavainnot:

- 1. Pintakerros: kiviä, hiekkaa, tiilenmuruja 0-40 cm**
- 2. Ohut savikerros (tasoitekerros?): 40-45 cm**
- 3. Tiivis ruskean hiekan kerros noin 45-60 cm**
- 4. Vaaleanharmaa irtonainen hiekkakerros, seassa orgaanista ainesta, sekä sen alainen tiiviimpi hiekkakerros (täyttö-/tasoitekerroksia) noin 60-85 cm**
- 5. Ohut palokerros (vuodelta 1860 tai 1742?) noin 85-87 cm**
- 6. Tiivistynyt orgaanisen aineen kerros 87-105 cm**
- 7. Savikerros jossa myös kiviä, noin 105-115 cm**
- 8. Sekoittunut kerros, jossa useita ruskeaa ja vaaleaa hiekkaa, sekä savea, puuta, hiiltä ja muuta orgaanista ainetta sisältäneitä kerroksia kerrostuneina päällekkäin. Kulttuurikerroksia ja tasoite/täyttökerroksia? noin 115-180 cm?**
- 9. Ohut savikerros noin 180-185 cm**
- 10. Hiekkakerros noin 185-190 cm**
- 11. Ruskea hiekkakerros 190-195 cm Maatunut juuri tms?**
- 12. Puhdas hiekka noin 190 – 200 cm**
- 13. Pohjamoreeni/-savi 200 cm –**

Kairauksen maks. syvyys 240 cm.

Löydöt: –

Muita tietoja: Kairaus 5 osassa.

Tulkinta: Säilyneitä kulttuurikerroksia ja hiekkaisia täyttökerroksia. Ohut palokerros.

Digikuvat: 42-47

Kairaus 9 (tunnus Roos 9)

Kerroshavainnot:

1. **Pintakerrokset: sora ja pohjustukset noin 0-50 cm (kivinen pohjustusaines vaikeutti kairausta)**
2. **Tiilensekainen ruskea hiekka, seassa vihertävää ikkunalasia (kuva).
Purkukerros 55-70 cm**
3. **Ruskea orgaanissekoitteinen hiekka, seassa puuta (tiivistynyt) noin 70-105 cm**
4. **Palokerros, seassa puuta (vuodelta 1742?) noin 105-108 cm**
5. **Hiekkakerros 108-112 cm**
6. **Savikerros, alaosassa likamaata (mahdollinen tasoite/täyttö yhdessä hiekkakerroksen kanssa) noin 112-115**
7. **Puurakenne noin 115-150 cm**
8. **Kairaaminen lopetettiin puurakenteen takia.**

Kairauksen maks. syvyys noin 150 cm.

Löydöt: Ikkunalasia

Muita tietoja: Kairaus 3 osassa, kairaus lopetettiin puurakenteen takia.

Tulkinta: Säilyneitä kulttuurikerroksia. Puurakenne noin metrin syvyydellä maan pinnasta.

Digikuvat: 54-59

Kuva 27. Kairaus 9, näyte 3. Puurakenne.

Kairaus 10 (tunnus Roos 10)

Kerroshavainnot:

- 1. Parkkipaikan pinta- ja pohjustuskerrokset (soraa, sepeliä, hiekkaa) noin 0-30 cm**
- 2. Ruskeaa hiekkaa, tiiltä: purkukerros noin 30-35 cm**
- 3. Savensekainen hiekka, kiviä, tiivis täyttökerros noin 35-60 cm**
- 4. Ruskea orgaanista ainesta sisältävä hiekkakerros, jossa myös puuta, hiiltä ja vähän tiiltä. Kulttuurikerros. noin 60-100 cm**
- 5. Puuroskakerros ja sen alla ohut ruskean hiekan kerros noin 100-110 cm (tiivistynyt)**
- 6. Palokerros: päällä ohut kerros savea, sen alla puuroskaa ja hiiltä (1742?) noin 115-125 cm**
- 7. Savensekainen puuroskakerros, tiivistynyt voimakkaasti. n. 125-150 cm**
- 8. Puuroskakerros n. 150-160**
- 9. Ruskea orgaanisepölyinen hiekka, seassa myös puuroskaa n. 160-190 cm**
- 10. Saven ja puuroskan sekainen kerros noin 190-210 cm?**
- 11. Musta puuroska, hapettomissa oloissa maatonut, ei palanut. Näyte ei pysynyt kasassa nostossa. Syvyys noin 210 cm-**
- 12. Pohjamoreeni/-savi noin korkeudella 260 cm**

Kairauksen maks. syvyys 300 cm.

Löydöt: –

Muita tietoja: Kairaus 6 osassa.

Tulkinta: Paksuja puuroskakerroksia, pihakerroksia?

Digikuvat: 60-66

Kairaus 11 (tunnus Roos 11)

Kerroshavainnot:

- 1. Ruoho ja sen pohjustukset, sekä hiekka/sorakerros noin 0-40 cm**
- 2. Tiilimurskakerros noin 50-60 cm**
- 3. Harmaa puuterimainen hiekka: palanutta? noin 60-70 cm**
- 4. Tiilimurska noin 100 cm:n syvyydessä. Kairaaminen joudutaan lopettamaan.**

Kairauksen maks. syvyys noin 100 cm.

Löydöt: –

Muita tietoja: Kairaus 3 osassa.

Tulkinta: Moderneja sekoittuneita kerroksia. Mahdollinen tiilirakennekerros 1800-luvulta?

Digikuvat: Kuva 67 vain näyte 2 (kerrokset 2 ja 3) kuvattiin.

Kairaus 12 (tunnus Roos 12)

Runsaasti orgaanisia kerroksia jotka tiivistyivät voimakkaasti kairattaessa.

Kerroshavainnot:

- 1. Ruoho, multa ja pohjustuskerrokset (sora/sepeli ja hiekka) noin 0-40 cm**
- 2. Ruskea hiekka ja sen alla ohut savikerros noin 40-50 cm**
- 3. Orgaanisen aineen kerros, seassa vaaleanvihreän esineen (kulmikas pullo?) lasia noin 50-60 cm**
- 4. Hiilensekainen savi (kaupunkipalo 1860?) noin 60-65 cm**
- 5. Ruskea tiivis hiekkakerros jossa tiiltä ja kiviä, noin 65-80 cm?**
- 6. Palokerros (kaupunkipalo 1742?) noin 80-85 cm?**
- 7. Savea ja ruskeaa hiekkaa kerroksittain noin 85-95 cm?**
- 8. Puuroskaa ja savea, seassa lasinsiru. Noin 95-105 cm?**
- 9. Harmahtavanruskea hiekka, seassa hiiltä (kaupunkipalo 1664?) noin 105-115 cm**
- 10. Orgaaninen kerros (tiivistynyt) noin 115-145 cm?**
- 11. Harmaanmusta hiekka n. 145-150 cm?**
- 12. Musta puuroska n. 150-160 cm?**
- 13. "Lantamainen" orgaanisen aineen kerros n. 160-180cm?**
- 14. Likainen savikerros n. 180-200 cm?**
- 15. Pohjamoreeni/-savi noin 200 cm -**

Kairauksen maks. syvyys noin 200 cm.

Löydöt: –

Muita tietoja: Kairaus 6 osassa.

Tulkinta: Säilyneitä paksuja kulttuurikerroksia. Paksuja puuroskakerroksia. Ainakin yksi palokerros.

Digikuvat:

Kairaus 13A

Kerroshavainnot:

1. Ruoho ja multakerros noin 0-30 cm
2. Tiiltä, laastia hiiltä, lasinsiru. 1800-luvun rakenne. Noin 30-60 cm
3. Kairaaminen joudutaan lopettamaan ja paikkaa vaihtamaan (13B)

Kairauksen maks. syvyys noin 60 cm.

Löydöt: –

Muita tietoja: Kairaus 2 osassa

Tulkinta: Tiilirakenne 1800-luvulta?

Digikuvat: 76-78

Kuva 77. Kairaus 13A näyte 2. Tiilirakenne.

Kairaus 13B (tunnus Roos 13)

Kairauksessa erittäin paljon tiivistyneitä kerroksia, sekä näyteputkesta pois valuneita kerroksia. Korkeusarvot siksi hyvin epävarmoja.

Kerroshavainnot:

- 1. Pintakerros n. 0-30 cm**
- 2. Tiiltä, ruskeaa hiekkaa noin 30-60 cm**
- 3. Tiivis savinen hiekka noin 60-65 cm**
- 4. Musta löyhä multa- ja puuroskakerros, seassa palaneen luun kappale noin 70-130 cm?**
- 5. Ruskea orgaanissekoitteinen hiekka noin 130-150 cm?**
- 6. Puuroskaa ja multamaata kerroksittain noin 150-200 cm?
(hiilikerrokselta vaikuttanut kerros noin korkeudella 155 cm –
vuoden 1664 kaupunkipalo?)**
- 7. Likamaa ja hiekkakerros noin 200-210 cm?**
- 8. Pohjamoreeni/-savikerros noin 220 cm?**

Kairauksen maks. syvyys noin 250 cm.

Löydöt: Palaneen luun kappale

Muita tietoja: Kairaus 5 osassa.

Tulkinta: Paksuja hyvin säilyneitä orgaanista ainetta ja puuroskaa sisältäneitä kerroksia.

Digikuvat: 79-84

Kairaus 14 (tunnus Roos 14)

Kerroshavainnot:

- 1. Ruoho ja multakerros noin 0-25 cm**
- 2. Hiekka ja savikerros noin 25-45 cm**
- 3. Kiviä ja hiekkaa – pohjustus-/täyttösepele? 45-55 cm**
- 4. Kairaus lopetetaan kivisen maa-aineksen takia.**

Kairauksen maks. syvyys noin 50 cm.

Löydöt: –

Muita tietoja: Kairaus 2 osassa.

Tulkinta: Moderneja kerroksia. Kivinen täyttömaa estää kairauksen.

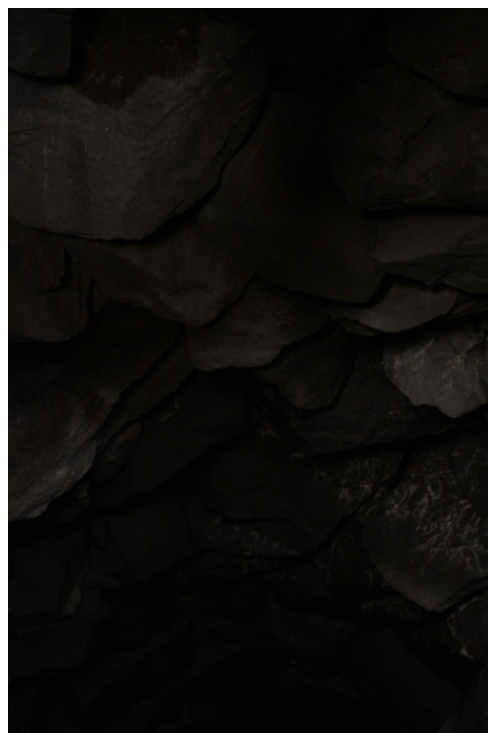
Digikuvat: 85-86

Kaivo

Pihapiirissä parkkipaikan eteläosassa oleva vanha kaivo (kartassa punaisella, ks. myös valokuvat 48 ja 49 alla) oli peitetty normaalilla kaivonkannella. Nostettaessa alta paljastui kivistä ladottu n. 3,5 metriä syvä kaivo, joka ilmeisesti näkyy myös tontin vanhoissa kartoissa. Toisin kuin etukäteen ajateltiin, tontilla sijainnutta kaivoa ei siis ilmeisesti olekaan koskaan täytetty, vaan se on jätetty paikalleen ja kansi tuettu (tervatuilla tai muuten kyllästetyillä) hirsipaaluilla. Sinänsä näyttävä rakenne voi aiheuttaa ongelmia tutkimusvaiheessa paitsi sen dokumentoinnin myös esimerkiksi raskaiden koneiden kulun ja tutkimusalueen kaivun aikana. Kaivo vaikutti kylmäladotulta eikä sen rakenteellisesta kunnosta ole varmuutta: romahtamisvaara kaivausten aikana on olemassa.

Kuva 48. Kaivo kannen noston jälkeen.

Kuva 49. Kaivon seinämän lähikuva.

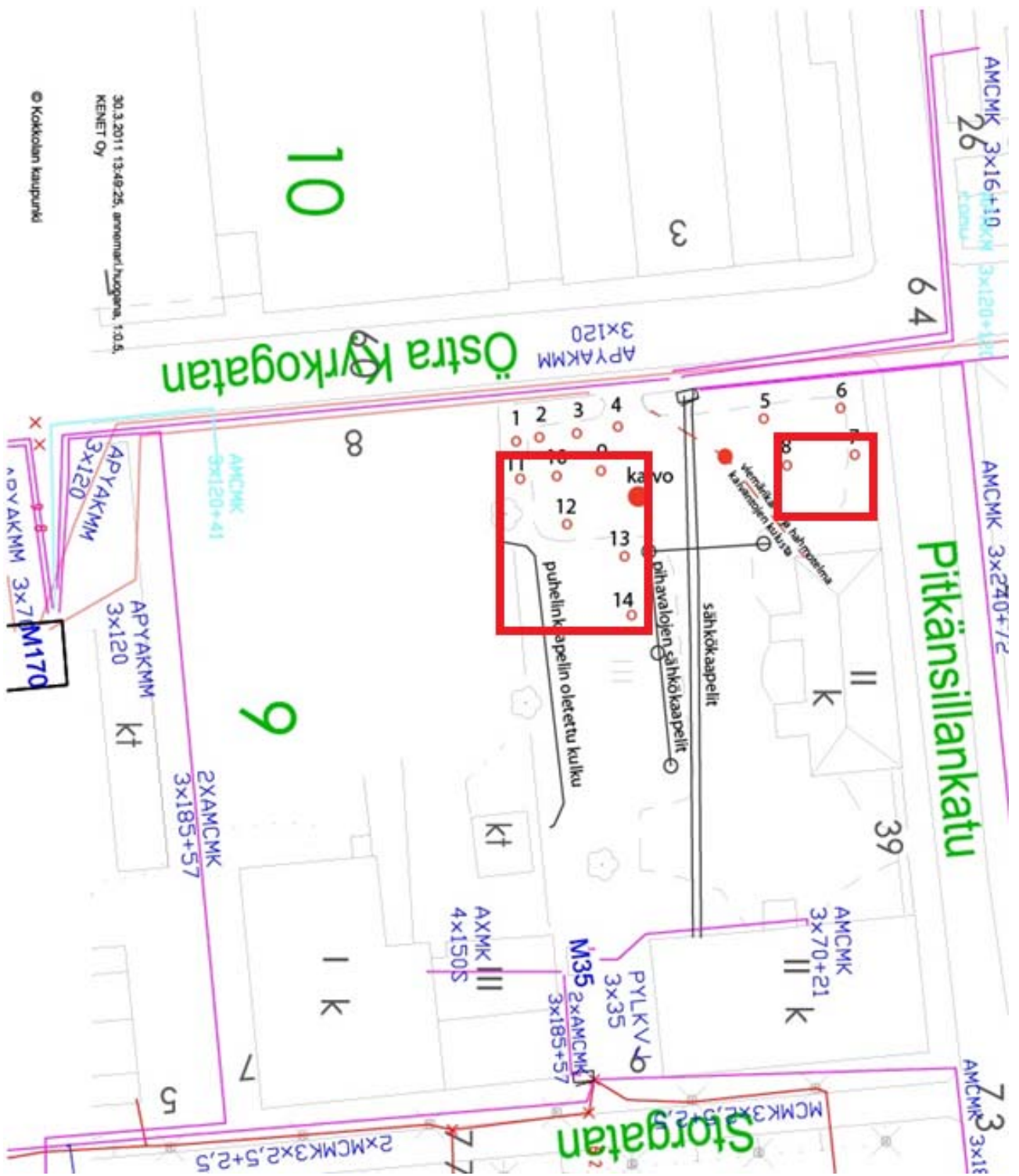
Tulkintaa

Kairauksissa todettiin parhaiten säilyneiksi alueiksi tontin eteläpuoli ja parkkipaikan koilliskulma (Ks. Kartta 2 alla). Tontin reuna-alueilla katujen vierellä kairaamista hankaloittivat kiviset täyttömaat ja purkukerrokset. Todennäköisesti reuna-alueiden myöhäisempi rakennuskanta on tuhonnut varhaisempia kulttuurikerroksia varsin laajasti, mutta on mahdollista että paikoitellen reuna-alueillakin kerroksia on säilynyt koskemattomina, sillä kairalla ei reuna-alueilla aina päästy runsaskivisistä purku- ja täyttökerroksista läpi.

Kairaustiheys ei tontilla ollut kovin suuri, vaan tavoitteena oli lähinnä pistokokein kartoittaa säilyneiden kerrosten ulottuvuuksia ja tuottaa taustatietoa tulevien kaivausalueiden sijoittamiseen. Kahdessa kairauskohdassa tontin eteläosassa törmättiin selkeästi rakenteisiin (Kairaukset 9 ja 13A), minkä jälkeen kairaaminen kohdissa lopetettiin. Kairausten perusteella kulttuurikerrokset ovat alueella varsin paksut ulottuen jopa kahden metrin syvyyteen maan pinnasta. Näytteiden sisältämä orgaaninen aines (puuroska ja luut) vaikutti varsin hyväkuntoiselta, mikä johtuu kosteista hapettomista oloista maaperässä. Myös orgaanisen löytömateriaalin määrä tulee siis oletettavasti olemaan varsin suuri, mikä voi aiheuttaa haasteita esineiden säilyttämisen ja konservoinnin suhteen.

Oulussa 26.5.2011

Terhi Tanska

Kartta 2. Hahmotelma parhaiten säilyneiden kulttuurikerrosten sijainnista kairaustulosten perusteella.

Valokuvaluettelo

nro	pvm	klo	kuvaus	kuvaaja	kuvan tunnus
1	23.5.	12.15	Yleiskuva tontilta ennen maaperäkairan saapumista. Otettu Roosin talon portailta kohti länttä.	TT	Roos 20110523_001
2	23.5.	12.16	Parkkialueen pohjoisosa, tulevan lisärakennuksen pohjoisosa.	TT	Roos 20110523_002
3	23.5.	12.16	Parkkialueen keskiosa	TT	Roos 20110523_003
4	23.5.	12.16	Parkkialueen eteläosa	TT	Roos 20110523_004
5	23.5.	12.17	Yleiskuva parkkialueesta. Otettu parkkialueen eteläpäästä kohti pohjoista.	TT	Roos 20110523_005
6	23.5.	12.18	Yleiskuva parkkialueesta. Otettu parkkialueen pohjoispäästä kohti etelää.	TT	Roos 20110523_006
7	23.5.	12.18	Yleiskuva nurmialueesta. Otettu parkkialueen pohjoispäästä.	TT	Roos 20110523_007
8	23.5.	13.10	Kairaus 1. Työkuva.	TT	Roos 20110523_008
9	23.5.	13.29	Näytteiden tutkimuspiste. Ensimmäinen näyte kairauksesta 1A. Kairan terä hajosi ja kairauspaikkaa täytyi heti vaihtaa. Kuvassa myös Tauno Valli GTK:sta. Työkuva.	TT	Roos 20110523_009
10	23.5.	13.39	Kairaus 1B näyte 1.	TT	Roos 20110523_010
11	23.5.	13.51	1B näyte 1.	TT	Roos 20110523_011
12	23.5.	13.58	1B näyte 1. Ruoho, hiekka, tiilen, saven ja hiekan sek. Maa	TT	Roos 20110523_012
13	23.5.	14.13	Kairaus 2. Työkuva.	TT	Roos 20110523_013
14	23.5.	14.18	Kairaus 2. Ensimmäinen näyte 0-50	TT	Roos 20110523_014
15	23.5.	14.24	Kairaus 2. Toinen näyte 50-100	TT	Roos 20110523_015
16	23.5.	14.30	Kairaus 2. Kolmas näyte, kivinen maa haittaa näytettä vain n. 20 cm	TT	Roos 20110523_016
17	23.5.	14.37	Kairaus 2. Neljäs näyte, n 20 cm	TT	Roos 20110523_017
18	23.5.	14.43	Kairaus 2. Viides näyte, puhdas hiekka ja pohjasavi/-moreeni	TT	Roos 20110523_018
19	23.5.	15.20	Kairaus 3. Ensimmäinen näyte 0-50	TT	Roos 20110523_019
20	23.5.	15.27	Kairaus 3. Kolmas näyte 100-150	TT	Roos 20110523_020
21	23.5.	15.32	Kairaus 3. Neljäs näyte 150-200	TT	Roos 20110523_021
22	23.5.	15.57	Kairaus 4. Kolmas näyte 100-150	TT	Roos 20110523_022
23	23.5.	16.11	Yleiskuva. Kairaukset 1-4 merkitty paaluin.	TT	Roos 20110523_023
24	23.5.	16.11	Työkuva. Kairauksen 5 aloitus.	TT	Roos 20110523_024
25	23.5.	16.15	Kairaus 5. Näytteet 1 ja 2. 0-100 cm	TT	Roos 20110523_025
26	23.5.	16.20	Kairaus 5. Näyte 3 100-150	TT	Roos 20110523_026
27	23.5.	16.26	Kairaus 5. Näyte 4 150-200	TT	Roos 20110523_027
28	23.5.	16.30	Kairaus 5. Näyte 5 200-250	TT	Roos 20110523_028
29	23.5.	16.43	Kairaus 6. Näyte 1 0-50	TT	Roos 20110523_029
30	23.5.	16.47	Kairaus 6. Näyte 2 50-100	TT	Roos 20110523_030
31	23.5.	16.47	Kairaus 6. Näyte 2 50-100	TT	Roos 20110523_031
32	24.5.	8.17	Työkuva. Kairaus 7.	TT	Roos 20110524_001
33	24.5.	8.21	Kairaus 7 näyte 1	TT	Roos 20110524_002

34	24.5.	8.27	Kairaus 7 näyte 2	TT	Roos 20110524_003
35	24.5.	8.27	Kairaus 7 näyte 3	TT	Roos 20110524_004
36	24.5.	8.32	Kairaus 7 näyte 4	TT	Roos 20110524_005
37	24.5.	8.37	Kairaus 7 luut 4. näytteen orgaanisesta kerroksesta	TT	Roos 20110524_006
38	24.5.	8.37	Kairaus 7 näyte 5	TT	Roos 20110524_007
39	24.5.	8.43	Kairaus 7 näyte 6	TT	Roos 20110524_008
40	24.5.	8.56	Kairaus 7 näyte 7	TT	Roos 20110524_009
41	24.5.	9.06	Kairaus 8A (epäonnistui, vaihdetaan paikkaa)	TT	Roos 20110524_010
42	24.5.	9.16	Kairaus 8B näyte 1	TT	Roos 20110524_011
43	24.5.	9.24	Kairaus 8B näyte 2	TT	Roos 20110524_012
44	24.5.	9.25	Kairaus 8B näyte 2 lähikuva	TT	Roos 20110524_013
45	24.5.	9.30	Kairaus 8B näyte 3	TT	Roos 20110524_014
46	24.5.	9.31	Kairaus 8B näyte 4	TT	Roos 20110524_015
47	24.5.	9.33	Kairaus 8B näyte 4	TT	Roos 20110524_016
48	24.5.	9.45	Pihalla ollut vanha kaivo.	TT	Roos 20110524_017
49	24.5.	9.46	Pihan kaivon seinämän lähikuva.	TT	Roos 20110524_018
50	24.5.	9.47	Pihan kaivon seinämän lähikuva.	TT	Roos 20110524_019
51	24.5.	9.47	Pihalla ollut vanha kaivo.	TT	Roos 20110524_020
52	24.5.	10.29	Työkuva. Kairaus 9.	TT	Roos 20110524_021
53	24.5.	10.30	Yleiskuva parkkialueen pohjoispään kairausrei'istä	TT	Roos 20110524_022
54	24.5.	10.35	Kairaus 9. Näyte 1.	TT	Roos 20110524_023
55	24.5.	10.35	Kairaus 9. Näyte 2.	TT	Roos 20110524_024
56	24.5.	10.40	Kairauksesta 9. Näytteestä 2. löytynyt lasinpala	TT	Roos 20110524_026
57	24.5.	10.41	Kairaus 9. Näyte 3.	TT	Roos 20110524_027
58	24.5.	10.43	Kairaus 9. Näyte 3. Lähikuva	TT	Roos 20110524_028
59	24.5.	10.43	Kairaus 9. Näyte 3. Lähikuva	TT	Roos 20110524_029
60	24.5.	10.43	Kairaus 10 Näyte 1	TT	Roos 20110524_030
61	24.5.	10.59	Kairaus 10 Näyte 2	TT	Roos 20110524_031
62	24.5.	10.59	Kairaus 10 Näyte 3	TT	Roos 20110524_032
63	24.5.	11.06	Kairaus 10 Näyte 3	TT	Roos 20110524_033
64	24.5.	11.10	Kairaus 10 Näyte 4	TT	Roos 20110524_034
65	24.5.	11.10	Kairaus 10 Näyte 5. Saven ja puurosken sekaiset kerrokset	TT	Roos 20110524_035
66	24.5.	11.19	Kairaus 10 Näyte 6	TT	Roos 20110524_036
67	24.5.	11.24	Kairaus 11. Näyte 2	TT	Roos 20110524_037
68	24.5.	11.35	Työkuva. Kairaus 12 aloitus.	TT	Roos 20110524_038
69	24.5.	11.45	Yleiskuva. Tutkimuspiste ja kairaukset 3 ja 9.	TT	Roos 20110524_039
70	24.5.	11.45	Kairaus 12 näyte 1 ja 2	TT	Roos 20110524_040
71	24.5.	11.51	Yläosassa Kairaus 12 näyte 3, alapuolella näyte 4	TT	Roos 20110524_041
72	24.5.	12.02	Yläosassa Kairaus 12 näyte 3, alapuolella näyte 4	TT	Roos 20110524_042
73	24.5.	12.02	Kairaus 12 näytteessä 3 kerroksessa 3 olleet esinelasin kappaleet	TT	Roos 20110524_043
74	24.5.	12.02	Kairaus 12 näyte 5	TT	Roos 20110524_044
75	24.5.	12.06	Työkuva. Kairaus 13A.	TT	Roos 20110524_045
76	24.5.	13.14	Kairaus 13A. Näyte 1.	TT	Roos 20110524_046
77	24.5.	13.19	Kairaus 13A. Näyte 2.	TT	Roos 20110524_047
78	24.5.	13.20	Löydöt näytteestä 2: tiillilaatta ja lasinsiru.	TT	Roos 20110524_048
79	24.5.	13.33	Kairaus 13B, näyte 2.	TT	Roos 20110524_049

80	24.5.	13.44	Kairaus 13B, näyte 3.	TT	Roos 20110524_050
81	24.5.	13.44	Kairaus 13B, näyte 3.	TT	Roos 20110524_051
82	24.5.	13.50	Kairaus 13B, näyte 4.	TT	Roos 20110524_052
83	24.5.	13.51	Kairaus 13B, näyte 4. Lähikuva.	TT	Roos 20110524_053
84	24.5.	13.54	Kairaus 13B, näyte 5 kuvan yläaidassa, alalaidassa näkyvä näyte 4.	TT	Roos 20110524_054
85	24.5.	13.54	Kairaus 14 näyte 1	TT	Roos 20110524_055
86	24.5.	14.03	Kairaus 14 näyte 2	TT	Roos 20110524_056
87	24.5.	14.05	Yleiskuva. Kairaus 14. Lopetus.	TT	Roos 20110524_057
88	24.5.	14.14	Yleiskuva Roosin talolta kohti Itäistä kirkkokatua. Etualalla kairaukset 14 ja 13.	TT	Roos 20110524_058
89	24.5.	14.32	Yleiskuva tontin luoteiskulmaa kohti. Etualalla kairaukset 14 ja 13.	TT	Roos 20110524_059
90	24.5.	14.32	Yleiskuva, parkkipaikan eteläosa.	TT	Roos 20110524_060